

Որպես գործադրություն կուսակցապետ Ապտիլլա Օճալանի որոշումներուն, Քիւրտիստանի աշխատաւորական կուսակցութիւնը երէկ սկսաւ զենքերը յանձնել Իրանի հիւսիսային Քիւրտիստան գաւառին մէջ՝ վերջ տալով թուրքոյ դէմ աւելի քան չորս տասնեակ երկարած հակամարտութեան:

ԱՌՆ. «ԲԱՆԱԿԻՆ ԲԱՅԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ Է»

Հանրապետութեան նախագահ ժողէֆ Աւուն ահագանգեց հարաւային գօտիէն լիբանանեան բանակի բացակայութեան ապահովական վտանգաւոր հետեւանքներէն: Եւրոպացի դեսպաններն ու Եւրոմիութենէն պատուիրակութիւն մը Պաապ-տայի պալատին մէջ ընդունած ատեն Աւուն պահանջեց աջակցիլ Լիբանանի կառավարութեան, որպէսզի կարենայ իր

հեղինակութիւնը ամրապնդել երկրի ամբողջ տարածքին եւ պահպանել գերիշխանութիւնը: Ան նաեւ կոչ ուղղեց մշակելու լիբանանեան բանակին զօրակցելու ամբողջական նախագիծ մը եւ չեղարկելու Լիբանանի նկատմամբ սահմանուած եւրոպական որեւէ պատժամիջոց: Աւուն լիբանանեան պաշտօնական պատուիրակութիւններու հետ ունեցած տեսակցութիւններուն ընթացքին շեշտեց ներքին միասնականութեան անհրաժեշտութիւնը՝ դէմ դնելու համար բոլոր մարտահրաւերներուն, որովհետեւ «պառակտուած վիճակով դիւրին պիտի չըլլայ յաղթահարել խնդիրները, որոնք ցցուած են մեր երկրին ու ժողովուրդին դիմաց»: Նախագահը ընդգծեց նաեւ ներքին անվտանգութիւնն ու լիբանանցիներուն խաղաղութիւնը պահպանելու անհրաժեշտութիւնը:

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐ

Նախագահ ժողէֆ Աւունի գլխաւորութեամբ երէկ Պաապ-

տայի պալատին մէջ գումարուեցաւ կառավարութեան հերթական նիստը, որուն ընթացքին կատարուեցան շարք մը նշանակումներ եւ վաւերացուեցան կարեւոր որոշումներ: Նախարարները նախ որոշեցին աշխատանքէ վտարուած համարել 2019 թուականէն սկսեալ իրենց ծառայութենէն

փախուստ տուած ապահովական ուժերու աշխատակիցները: Կառավարութիւնը Էլիսար Նատտաֆ ժաաժահը նշանակեց որպէս Լիբանանի հանրային հեռատեսիլի կայանի ընդհանուր տնօրէն: Ինչ կը վերաբերի Կեդրոնական դրամատան, ապա Ուասիմ Մանսուրի եւ Սալիմ Շահին պահած են փոխկառավարիչի իրենց պաշտօնները, անոնց միացած են նաեւ Կէպի Շինոգեանն ու Մաքրամ Պու Նասսարը: Տեղեկատուութեան նախարար Փօլ Մաքրոս յայտնեց, թէ Կիպրոսի նախագահը Աւունի հետ տեսակցութեան ընթացքին պատրաստակամութիւն յայտնած է ելեկտրամատակարարումի ծովային կապ հաստատելու Լիբանանի հետ:

ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ՀԱՐՈՒԲՆԵՐ

Իսրայէլեան անօդաչու սարքերը անցնող երկու օրերուն շարք մը թիրախներ հարուածեցին լիբանանեան հարաւային շրջաններու մէջ: Նմէյրիէ եւ Շարքիէ գիւղերուն միջեւ ինքնաշարժի մը չորս հրթիռով ռմբակոծումէն մահացան մարդ մը, վիրաւորուեցան հինգ ուրիշներ: Իսկ խիստ քաղաքը ենթարկուեցաւ հրետանային հարուածներու:

ՓԱՇԻՆԵԱՆ-ԱԼԻԵԻ ԲԱՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆ ԱՊՈՒ ՏԱՊԻՒ ՄԷՋ

10 Յուլիսին Ապու Տապիի մէջ տեղի ունեցաւ հայ-ատրպէյ-ճանական բանակցային հերթական հանդիպումը: Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի եւ նախագահ Իլհամ Ալիեւի միջեւ քննարկումները տեւեցին հինգ ժամ՝ նախ երկկողմանի առանձնագրոյցով, ապա ընդլայնուած պատուիրակութիւններու ձեւաչափով, ուր հայկական պատուիրակութեան մաս կազմեցին փոխվարչապետ Սիւր Գրիգորեան, Անվտանգութեան

խորհուրդի նախագահ Արմէն Գրիգորեան, արտաքին գործերու նախարար Արարատ Միրզոյեան եւ Ազգային ժողովի փոխնախագահ Ռուբէն Ռուբինեան: Հայաստանի Արտաքին գործերու նախարարութիւնը յայտարարեց, թէ կողմերը կարեւորած են երկկողմանի բանակցութիւնը, զայն համարելով բոլոր հարցերը լուծելու ամենէն արդիւնաւէտ միջոցը:

Ալիեւի ուշ, արտաքին գործերու նախարարի տեղակալ Մնացական Սաֆարեան յստակացուց, որ Երեւան յանձնառու կը մնայ տարածաշրջանային հաղորդակցութեանց ուղիներու ապաշրջափակումին եւ անոր վերաբերող սկզբունքներուն ներառեալ ինքնիշխանութիւն, տարածքային ամբողջականութիւն եւ ազգային իրաւագործութիւն, շեշտելով որ քննարկուելիք առաջարկները պէտք է համապատասխանեն այդ սկզբունքներուն: Հայկական կողմը կտրականապէս մերժած է երրորդ կողմերու մասնակցութեամբ հաղորդակցութեանց ուղիներու վերահսկողութիւնը:

Միացեալ Նահանգներու Արտաքին գործերու նախարարութիւնը իր զօրակցութիւնը յայտնեց Հարաւային Կովկասի մէջ խաղաղութիւն եւ կայունութիւն հաստատելու ջանքերուն, ողջունելով հայ-ատրպէյճանական բանակցային հերթական հանդիպումը: Իսկ ռուսական լրատուամիջոցներ հաղորդեցին, թէ քննարկումի հիմնական նիւթն էր խաղաղութեան պայմանագրին շուրջ առկա տարակարծութիւններու եւ հակասութիւններու լուծումը՝ պայմանագիրը մինչեւ ետարժեք վերջապէս ստորագրելու միտումով: Ռուսիոյ նախագահութեան բանբեր Տմիթրի Փեքտով յայտնեց, թէ Հայաստանի եւ Ատրպէյ-ճանի միջեւ խաղաղութեան պայմանագրի ստորագրումը պիտի նպաստէ տարածաշրջանային կայունութեան ամրապնդումին, շեշտելով որ Մոսկուա կ'աջակցի այդ երկկողմանի բանակցութիւններուն: Եւրոմիութիւնը եւս Հայաստանին ու Ատրպէյճանին կոչ ուղղեց շուտով ստորագրելու խաղաղութեան համաձայնագիրը:

ԽՈՒՋԱՐԿՈՒՄՆԵՐ ԵՒ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ապահովական խուզարկումներու ծիրին մէջ, Ազգային անվտանգութեան ծառայութիւնն ու Քննչական կոմիտէն նախանցեալ օր խուզարկումներ կատարեցին ընդդիմադիր շարք մը երեսփոխաններու եւ գործիչներու բնակարաններուն մէջ: Քննչական կոմիտէն յայտարարեց, թէ գործողութիւնները կատարուած են ահաբեկչութեան նախապատրաստութեան, զենքի, զինամթերքի եւ այլ նիւթերու ապօրինի շրջանառութեան վերաբերեալ նախաձեռնուած քրեական գործի ծիրին մէջ: Ըստ յայտարարութեան, յայտնաբերուած են առգրաւուած է հեռավար միջոցներով պայթուցներ կատարելու սարք, մարտական նռնակ, ռատիոկապի սարքեր եւ վտանգաւոր այլ

նիւթեր: Խուզարկումներուն ընթացքին ձերբակալուած է 7 անձ, որոնց նկատմամբ յարուցուած է քրեական հետապնդում ահաբեկչութեան նախապատրաստութեան ամբաստանութեամբ: Ապահովական ուժերը առգրաւեցին երեսփոխան Գեղամ Մանուկեանին բջջային հեռախօսը եւ ձերբակալեցին անոր որդին Տարօնը: Իսկ Քննչական կոմիտէն յայտարարեց, թէ խուզարկութիւն չէ կատարուած Հրանդ Մարգարեանի բնակարանին մէջ, ինչպէս յայտնած էին կարգ մը ընդդիմադիրներ: Երեւանի փողոցներուն վրայ ալ յայտնուեցան ձերբակալուածները ազատ արձակելու կոչով պաստառներ:

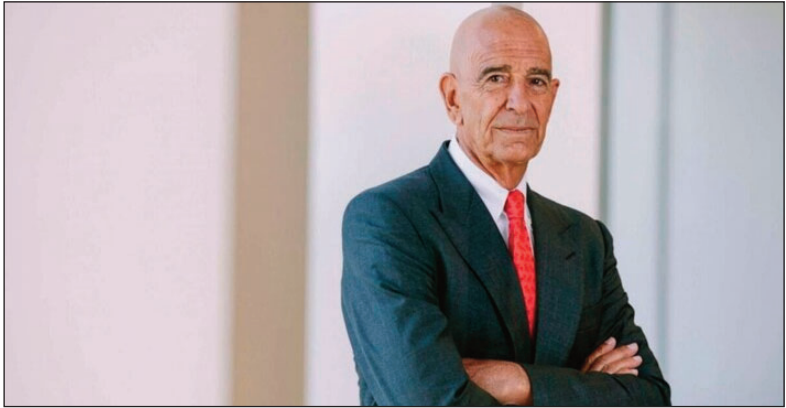
Կը շարունակուի նաեւ Ազգային ժողովի ձերբակալուած երեսփոխաններէն Արթուր Սարգսեանի հետապնդումը: Փտածութեան դէմ պայքարի գլխաւոր դատախազութիւնը կը պահանջէ առգրաւել Սարգսեանի վեց անշարժ եւ երկու շարժական զոյք, որոնց ծագումը գուցէ ըլլայ ապօրինի եւ բռնագանձումի ենթակա:

Իսկ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան Ապու Տապիէն պատասխանեց իր նկատմամբ Ատոյիկ աբեղայ Կարապետեանի անձեռն: Համաձայնագրային գրառումով մը, Փաշինեան նշում կատարեց Մատթէոսի Աւետարանին եւ ըսաւ, թէ «Յիսուսի խաչին ներքեւ անիծողներուն յաջորդ հանգրուանը խոգերու երանակն է»:

Ամերիկացի գոնկրեսական Պրետ Շըրմէն մտահոգութիւն յայտնեց Հայաստանի մէջ հոգեւորականներու հետապնդումին եւ Սամուէլ Կարապետեանի կալանաւորումին համար: «Մեր յարաբերութիւնները Հայաստանի հետ հիմնուած են ժողովրդավարութեան նկատմամբ մեր համատեղ յանձնառութեան վրայ: Այս մտահոգութիւնները յայտնեցի Հայաստանի դեսպան Լիլիթ Մակունցին», ըսաւ Շըրմէն:

ՊԱՐՐԱՔ. «ՊԷՏՔ Է ՀԱՄՈՉՈՒԻԼ ՄԻԱՅԵԱԼ ՍՈՒՐԻՈՅ ՓԱՂԱԹԱՐՈՎ»

Սուրիոյ հարցով ամերիկացի յատուկ պատուիրակ թոն Պարրաք յայտնեց, թէ Ուաշինկթըն չ'աճապարէր իր բոլոր ուժերը սուրիական հողերէն վերջնականապէս դուրս բերելու հարցով: Ան վստահութիւն յայտնեց Դամասկոսի նոր իշխանութեան եւ սուրիական նոր բանակին առնչութեամբ եւ կարծիք յայտնեց, թէ Սուրիոյ ժողովրդավարական ուժեր քրտական կազմակերպութիւնը պէտք է համոզուի միացեալ Սուրիոյ գաղափարով, աւելցնելով որ Դամասկոսի իշխանութիւնները պատրաստակամութիւն յայտնած են մշտաւ կազմակերպու-

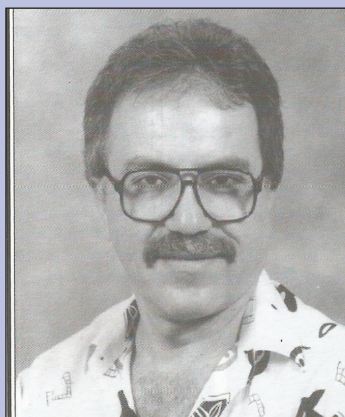
թեան անդամներուն մեծ մասը անդամագրելու սուրիական պետական հաստատութիւններուն: Սուրիական լրատուամիջոցներ իրենց կարգին հաղորդեցին, թէ բանակցութիւններ տեղի կ'ունենան Սուրիոյ իշխանութիւններուն եւ քրտական մշտաւ կազմակերպութեան հետ:

Ապահովական առումով, տեղական աղբիւրներ հաղորդեցին, որ մեծ պայթում մը լսուած է Հալէպի արուարձաններէն Նէրապի գաղթականացէն, հաւանաբար զինամթերանոցի մը բռնկումին պատճառով:

ԴԵՌ ԿԸ ՇՆՉԷ ՀԱԼԷՊԸ (6)

ՍԻՐՈՒԱԾ ԵՐԳԻՉԸ՝ ՄԻՆԱՍ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ

ՆԱԶՈ ԵՐԵՒԵԱՆ

Պարահանդէսներու կամ այլ ձեռնարկներու ծանուցումներուն մէջ, կազմակերպիչներ յայտարարութիւնը աւելի ոգելորիչ ու գրաւիչ դարձնելու մտադրութեամբ, յաճախ երգիչներուն անունին առջեւ «սիրուած» բառը կը յաւելեն, նոյնիսկ եթէ երգողը անծանօթ ըլլայ: Երկու անգամ կ'երգես եւ կը ստանաս քու առաջին վկայագիրը՝ «սիրուած» անուանումը:

Այդպէս չէր Հալէպի մէջ: «Սիրուած» տիտղոսին հասնիլը դիւրին գործ մը չէր: Հոն բարձրաճաշակ ունկնդիրի սիրտը չէիր կրնար հեշտութեամբ մուտք գործել, երկարածիզ ծափահարութիւններու արժանանալ: Այդ կոչումը կը պահանջէր տարիներու ճիգ, արուեստի եւ բարոյականութեան անխախտ համադրութիւն: Պիտի անցնէիր բազմապիսի քննութիւններէ. ստիպուած էիր դիմանալ ժողովուրդի պահանջկոտ չափանիշներուն, ծաշարաններու մէջ քեզի վստահուած ժամերը վերածել խմիչքի եւ երաժշտութեան սահուն ներդաշնակութեան, մինչեւ տարեցները ըսեն «այս մէկը արժէ լսել», իսկ երիտասարդներուն համար սրտածօտ տիպար մը ըլլայիր: Աշխարհագրական այս եղբ շրջանակի գաղութին մէջ, որպէս արուեստագէտ հաստատուելէն եւ իր ամրապնդուելէն ետք միայն կը նուաճէիր «սիրուած երգիչ» տիտղոսը:

Այդ վաստակաւոր արուեստագէտներէն է երգիչ Մինաս Փալանճեանը: Ծնած է 1950-ին, Հալէպ, եւ իր նախակրթական ուսումը ստացած՝ քաղաքի սրտին մէջ գործող Կիլիկեան վարժարանին մէջ, որ աւարտած է 1961-1962 տարեշրջանին: Որոշ առումով իբրեւ նախախնամութիւն ան վաղ տարիքէն ստիպուած եղած է նետուիլ կեանքի դաշտ: Բայց այդ պատահականութիւնը դարձած է երգարուեստի հանդէպ սեր արթնցնող հանգամանք: Մասնաւոր դասերու միջոցով զարգացուցած է իր ծայնային կարողութիւնները եւ ձեռք ձգած հայկական երգարուեստի նրբութիւնները:

Արուեստի իր ուղին տարածուած է Հալէպէն դուրս՝ հասնելով մինչեւ հայրենի երաժշտասէրներուն: Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէին հրաւերով այցելած է Երեւան, ուր համերգներ տուած է բազմաժանգար ունկնդիրներու դիմաց: Զանազան զաղութներու մէջ, ան հայերէն եւ օտար ժողովրդային երգերով ծաղկեցուցած է հայկական հաւաքոյթներն ու միութեանական ճաշկերոյթ-պարահանդէսները: Մինաս Փալանճեան ամուսնացած է Վիքթորիա խաչիկեանի հետ եւ բախտաւորուած է երեք զաւակներով՝ Յաբէթ, Մէլիքի եւ Ծովակ:

(Հարունակութիւնը տեսնել էջ 4)

ՊԵՂԵԼՈՎ ԱՐԱՐԱՏ-ի ՀԻՆ ՀԱԽԱՔԱԾՈՆԵՐԸ - 36

(55 տարի առաջ՝ այսօր)

«ԱՐԱՐԱՏ», 29 Յունիս-4 Յուլիս 1970

Վանիկ (Հրանդ Գանգրունի), կարճ դադարէ մը ետք, այս շաբաթ վերադարձեր է իր մախսսիրած միւթին «**Հնչակեան կուսակցութիւնը Կիլիկիոյ մէջ, 1919-21**» (յօդուածաշարքին խորագիրն է): Ինչպէս միշտ, Գանգրունիի գրութիւնները տրա-մաբանական կառոյց չունին, այլ կը սնանին դէս ու դէնէն կատարուած պատահական մէջքերումներով...: Այնուհան-դերձ, ընթերցողին սիրտը թունդ համող տունեալներ չեն պակսիր հոն: Մամրամասնութիւններ, որոնք կը պատմեն մեր ազգային անվերջանալի,-- ու կրկնուող,-- ողբերգութեանց մասին: Կիլիկիոյ հայաթափումը մէկն էր ատոնցմէ: Որքա՜ն անընշասխեաց ու ապկար գտնուեցանք՝ ձորոսներու, Լեւոն-ներու եւ Հեթումներու չքնաղ հայրենիքը զիրելով թշնամիին... : Գանգրունի փորձած է ուրուագծել Ատանայի մեր ազգային կեանքին ներքին խռովութիւնները՝ ճիշդ այն ճակատագ-րական օրերուն, երբ թուրք-ֆրանսական համաձայնութիւն մը կ'ընդշնարուէր հորիզոնի ետին, Կիլիկիան յանձնելու համար քեմալականներուն: Յօդուածագիրը կ'անարկէ ներկուսակցա-կան հակամարտութիւններուն, թաղականներու կամ հոգա-բարձուներու աթռաշարիւներուն, կ'ըսէ, թէ մինչ Ջէյթուն կը պարպուէր՝ «Մ. Տամատեան կը մէկնի Եգիպտոս, իր աղջկան հարսանիքը պատրուակելով»...: Յետոյ կը նկարագրէ հայ զանգուածներու խուճապը Ատանայի մէջ՝ ի լուր ֆրանսացի-ներու հաւանական նահանջին: Ժողովուրդը շուարուն կը դիմէ Մերսինի նւահանգիստը (1921 Նոյեմբեր), մինչ թուրքերը չնչին զիներով տէր կը դառնան հայոց ծախսու հանած ապրանքներուն եւ կահոյքին...:

Ճիշդ 100 տարի ետք նոյն պատկերը չկրկնուեցա՞ւ Արցախի մէջ: Ընդամենը ԵՐԵՔ օրուան մէջ՝ բազում դարերէ իվեր այդ հողերուն վրայ ապրող ՍԱՐՈՂՏ ԺՈՂՈՎՈՐԴ ՍԸ հայրենահան չեղա՞ւ, խուճապահար լքելով իր պայքնական բնօրրանը...: Մեր դրամով, մեր ներդրումներով ու հայ բանուորներու բազուկի ուժով կառուցուած **հայրենիքը** թողուցինք թշնամիին ու բալեցիքը...: Հիմա ագերին կուշտուկուռ կը վայելէ մեր վիթխարի թողունը՝ Պատմութիւնը ինքզինքը կը կրկնէ տեա-բար, բայց մեր ազգը դաս կ'առնէ՞ պատմութենէն...:

Հ. Գանգրունի այս շաբաթ ունի այլ յօդուած մըն ալ՝ տարբեր միւթով մը: Ան պատասխան-գրութիւն մը ստորագրեր է պրն. Բիւզանդ Եղիայեանի դէմ (յայտնի դաստիարակ, պատմագիտ ու գրող), որ «**Սփիւռք**» շաբաթաթերթին մէջ գրախօսելու առթիւ Գանգրունիի «**Մեր նաւը**» վէպը՝ զաղափարական «անընդունելի» միտքեր արձանագրեր է եղեր: Երկուքին տարակարծութիւնը կը վերաբերի **սփիւռքի ապագային**. մինչ Գանգրունիի հիւժած ու ծուլուած սփիւռք մը կը տեսնէ մօտիկ ապագային, Եղիայեան կը հաւատայ որ սփիւռքը կրնայ յաւերժօրէն գոյատեւել ու տոկալ...:

Ամերիկայի հնչակեան պաշտօնաթերթ «**Երիտասարդ Հայաստան**»-ի խմբագիրը՝ **Սիրվադը** (բուն անունով՝ **Եղիա Գրիգորեան**), կ'աւետէ նոր գիրքի մը ծնունդը ու կը խօսի այդ մասին: Նորաստիպը կը կոչուի «**խորդխոնցի Ս. Մուրատ**»: Այստեղ կենսագրական միւթեր մէկտեղուեր են եղեր հնչակեան այս մարտիկին մասին, աշխատասիրութեամբը անոր կողակի-ցին՝ ընկի. Նազենի Մուրատի եւ հնօրեայ գրող ընկ. Առաքել Եղիկեանի: Այս Մուրատը Սեբաստիոյ խորոխոն գիւղէն է եղեր ու յաճախ շփոթուեր է ծածօթ հայդուկ Սեբաստացի Մուրատի հետ (Կովկոսն՝ գիւղէն, դաշնակցական, 1874-1918): Գործեր է Պարսկաստան ու Կովկաս: Զոհ սպցեր է Մեծ Եղեռնին: Գիրքին մէջ, Նազենի Մուրատ պատմեր է հետեւեալ դէպքն ալ. Շիրակոյի մէջ օր մը ան ներկայացեր է զօր. Անդրանիկին եւ անոր ըսեր է որ ինք Մուրատի կինն է: Անդրանիկ վրդոված հակադարձեր է «**Ես այդ շան անունը չեմ ուզեր լսել**»...: Բայց երբ բացատրուեր է իրեն, թէ կ'անարկուի խորոխոնցի՝ Մուրատին, զօրավարը ներողութիւն խնդրելով ըսեր է. «Ես կարծեցի թէ Կովկոսնցի Մուրատին մասին էր խօսքը»...: Հաւատա՞լ մնամ պատմութեանց, երբ գիտնք որ Կովկոսնցի կամ Սեբաստացի Մուրատն ալ սիրուած դէնք էր մեր քնտա-յական պատմութեան մէջ, երբ գիտնք որ Զապէլ Եսայեան ամբողջ գիրք մը գրած է անոր մասին («**Մուրատի ծամբոր-դութիւնը**»), իսկ Դանիէլ Վարուժանն ալ իր «**Հեթանոս եղբեր**»-ուն մէջ Մուրատին եւ անոր կայծակնալից ծիուն նուիրած է «**Բեզաս**» գեղեցիկ ու ընդարձակ բանաստեղծութիւնը:

Մինաս Գանգրունի (1929-2009), որ թերթին երաժշտական քննադատն է, անդրադարձեր է թէ՛ տասնամեայ փոքրիկն Աօ Ռույսումճեանի դաշնամուրի համերգին, թէ՛ ալ թեմոր իսաչիկ Փիլիկեանի երգահանուէսին: Գանգրունի չի բաժներ լիբանանե-եան ֆրանսատառ թերթի մը այն կարծիքը, թէ Աօն... «Լիբա-նանի Մոցաբը»-ն է:

Յովսէփ Մ. Պ. Ճրեանն ընդարձակ (եւ մանուածապատ...) յօդուածով մը գրախօսեր է Արվիանէն Շիրազի «**Յուշարձան մայրիկիս**» բանաստեղծական ժողովածուն: Սորպոնէն «Գրա-կանութեան տոքթոր»-ի այս տիտղոսակիրը, դժբախտաբար, միշտ յուսախաբ կ'ընէ գիս: Երեւութապէս շատ բան ըսել կ'ուզէ, սակայն... ոչինչ կ'ըսէ: Ահա՛ պատահական հատուած մը իր գրութենէն.

-- Ընդհանուր առմամբ «քլիշէ» դարձած արտայայտու-թիւններու վարպետ ոսկերիչն է **Շիրազը**, երաժիշտի հոգիով եւ քանդակագործի գրչով: Հասարակ միտքերն ու պատկեր-ները ունենալով իրենց օրկանական տեղը անփոխարինելի, քերթուածի կառոյցին մէջ, եթէ համճարի արգասիք չեն, համճարեղ ըլլալէ չեն դադիր, համճարեղն ըլլալով, տեղին վարձածուած, ներծոր անփոփոխելին (29 Յունիս 1970, էջ 3): Աճ որ կուտ ու միջուկ գտաւ այս հատուածին մէջ՝ թող ձեռք բարձրացնէ...:

«Արարատ» լոյս ընծայեր է Պէյրութի Ամերիկեան համա-լսարանի այս տարուան (1970) հայ շրջանաւարտներուն անուանացանկը: Ուղղակի կարելի է շշմիլ՝ ի տես հայ երիտա-սարդ սերունդի մը այն մեծ թիւին, որ վկայուեր է Ամերիկեան համալսարանի զանազան ամպիոններէն, իբրեւ պատրաստ մարդուժ...: Համրեցինք, որ Առետրական Ճիւղէն (Պի. Պի. Էյ.) վկայուեր է13 հայ, Պասկաւոր Արուեստից (Պի. Էյ.) տիտղոսը ստացեր է 15 հայ, Պասկաւոր Գիտութեանց (Պի. Էս.) տիտ-ղոսին տիրացեր է 24 հայ, Բժշկական ճիւղը աւարտեր է իինգ հայ, Երկրաչափական ճիւղը՝ 13 հայ, Դեղագործութեան ճիւղը՝ ութ հայ, Դեղագործութեան Մասքըր ստացեր է երկու հոգի, Արուեստից ճիւղէն Մասքըր՝ 6 հայ, Գեղարուեստից ճիւղէն Մասքըր՝ 3 հայ, Հանրային առողջապահութեան ճիւղէն Մաս-թըր՝ մէկ հոգի, Երկրագործական ճիւղը աւարտեր է երկու հայ,

նոյն ճիւղէն Մասքըրի վկայական ստացեր է մէկ հոգի, ճարտարապետական ճիւղէն վկայուեր է մէկ հոգի, Հիւանդա-պահութեան ճիւղէն 16 հայուհի, Պասկաւոր հիւանդապա-հութիւն 4 հայուհի, Մագիստրոս գիտութեան՝ մէկ հոգի:

Իբրեւ տեղական գաղութային լուր՝ թղթակցութիւն մը տպուեր է Սիմոնեան զոլէճի ամավերջի հանդէսին մասին: Յաջորդաբար խօսք առեր են ուսուցիչներ Մարք Ժամկոչեան, Հայկ Թիւպեան եւ տնօրէն Անուշաւան Սիմոնեան: Շրջանա-ւարտ եղեր է 11 ուսանող:

«**Քսան անմահներու նահատակութեան 55-րդ տարեդարձի յուշատօնը Փարիզի մէջ**» (մասնաւոր թղթակցութիւն «Արա-րատ»-ին): Թերեւս անկարելուր ու ընթացիկ թուի այս լուրը ոճանց, բայց կ'արժէ պահ մը կանգ առնել իոս ու լուրին մանրամասնութիւններուն ընդմէջէն բռնել բազկերակը Փարի-զի երբեմնի հայ գաղութին ու բաղդատել զայն այսօրուան հետ:

Ուրեմն, լուրը կ'ըսէ, թէ մշեալ յուշատօնը տեղի ունեցաւ Յունիս 21-ին, «Փարամագ» ակումբին կազմակերպութեամբ, Փարիզի Լը Կափռօշ ճաշարանին մէջ, հոգեճաշի սեղաններու շուրջ: Օրուան պատուոյ նախագահուիին ընկի. Եսթեր Իջբա-լացեանն էր: Բացման խօսք արտասաներ է Նազարէթ Պշտիկեան: Պրն. Գ. Բաթուկեան ականատեսի անձնական վկայութիւններ տուեր է 1915-էն: Նոյնը կատարեր է նախա-գահուիի Իջբալացեան, յիշելով իր ամմիջական շփումը քսան-ներէն ունանց հետ...: Պատրիկ Կէնճեան, Վազգէն Անդրէասեան եւ ընկ. Գիւտնէրեան արտասաներ են սրտի տպաւորիչ խօս-քեր, յուշերով համեմուած: ՌԱԿ-ի կողմէ ձեռնարկը ողջուներ է պրն. Տէտեան, ԺԱՅ-ի կողմէ՝ պրն. Մուրատեան: Խօսք տրուել է նաեւ մշամաւուր աշխարհագիր ու ակադեմական Զատիկի Խանգատեանի: Գլխաւոր բանախօսը հանդիսացեր է Սեդրակ Զարեան, որ ճառախօսեր է 25 վայրկեան: Միով բանիւ՝ ՏԱՍԸ բանաւոր ելոյթ...: Այսօր ո՞ր հայաշատ գաղութին մէջ նմանօ-րիճակ երեւոյթ կրնայ պարզուիլ...:

Փարիզի մէջ (Իսի լէ Մուլինօ) մահացեր է հնչակեան վեթերան մը՝ Գրիգոր Շմաւոնեան:

Գեորգ Եսաիւճեան (Հայաստանէ՞ն) պատմեր է Պօղազլեա-նի հայակեր եւ արիւնքուշտ գաւառապետ Ալի Քեմալ պէի ձերբակալութեան եւ կախաղան բարձրացման մասին, Զինա-դադարի շրջանին:

Շաբաթական «**Գրական էջ**»-ը տեղ տուեր է Գուրգէն Մահա-րիի (մահացած՝ 1969-ին) տեսակէտներուն՝ վէպ գրելու մտայոյդացումին, կերպարներ ստեղծելու, գործողութիւնները զարգացնելու եւ առնչակից հարցերու մասին: Նիւթը արտա-տպուեր է Երեւանի «**Գարուն**» ամսագրէն: Մահարին պատաա-խաներ է որ իր բոլոր վէպերն ալ կ'առնչուին իր անձնական անձնքին: Կերպարները իրական անձեր են կամ ալ իրական անձերու խմորով ստեղծուած տիպարներ: Ան չեշտեր է որ «ոճը գրողին զենքն է»: Ըսեր է նաեւ, թէ վէպը մարդկային ընկերու-թեան կենսքին մէջ ունի առաքելութիւն մը, որ է՝ բացայայտել, ախտորոշել, հականեխել աշխարհի արատներն ու վերքերը:

Այս նոյն էջին վրայ **Սամօ** ամփոփ տողերով ներկայացուցեր է Սեդրակ Զաւենի օտար գրականութենէ թարգմանեալ պատմուածքներու հինգերորդ «**Փունջ**»-ը:

Ազգային ի՞նչ ծանուցումներ կան այս շաբաթ: Տեսնենք: -- Սահակեան լիսէի ամավերջի հանդէսն ու վկայականաց բաշխումը պիտի կայանայ եղեր Յունիս 30-ին, դպրոցին սրահը: Սրտի խօսք պիտի արտասանէ եղեր տոքթ. Գարեգին Յ. Պուճիգանեան:

-- Տիուր Շուշոյի մէջ բացուեր է եղեր ԿԱՐԻՆԷ հայկական ընտանեակն սրճարանը:

-- Հայ Աւետ. Մէսճեան-Բեթանիա վարժարանը (Մար Մխայեկ) հայեցի ու քրիստոնէական առողջ դաստիարակու-թեան երաշխիքներով՝ այժմէն իսկ ծանուցեր է իր յառաջիկայ վերամուտը: Շատո՞նց փակուած այս վարժարանը յիշող կա՞յ...:

-- Անդրանիկ վրդ. Կռանեան լոյս ընծայեր է հայերէն լեզուի իր բառարանը, որ 500 էջի մէջ կը պարփակէ եղեր 30 հազար բառ:

-- Այնթափի հայրենակցական միութիւնը միօրեայ պարտի-զագնացութեան մը հրաւիրեր է իր անդամներն ու համակիր-ները դէպի Այն Հաճ Իլխափ սրճարանը (12 Յուլիս):

-- Եւ՝ պսակադրութիւն մը: Ամուսնացեր ու ընտանիք կազ-մեր են Մամուլէ Սամանեան եւ օրդ. Մարթա Սարգիսեան (Պէյրութ):

ԱՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԸ

ԻՆՉՈՐ՝ ՎԵՐԱԾԵԼ ՄՉԿԻԹԻ

Քանի մը օր առաջ հաղորդեցինք, թէ Թուրքիոյ մէջ կը ծրագրուի պատմական Անի քաղաքի Մայր տաճարը երեք տարիներու ընթացքին վերանորոգել եւ գործածել որպէս

մզկիթ: Իսթանպուլի «Ակօս» թերթը հաղորդեց, թէ Թուրքիոյ խորհրդարանի ասորի երեսփոխան Շուրճ Ասլան խորհրդա-րանական քննարկումներուն ընթացքին հարցադրած էր, թէ ինչու Մայր տաճարը պիտի վերածուի մզկիթի: Ան նաեւ հետաքրքրուած էր, թէ վերջին 20 տարիներուն ընթացքին Թուրքիոյ մէջ գտնուող քանի՞ եկեղեցի վերածուած է մզկիթի:

ՄԻԿԱՐԷԹԻ ԽՆԴԻՐ

ՊԵՐՏ ԱՐԱՊԵԱՆ

«Մարմարա»ի պատուարժան խմբագիր պարոն Ռ. Հատ-տէճեան շատ հետաքրքրական գիրք մը ունի, սուրճի, կարճ տաքատի, շապիկի, կարօտի, սխալներու խնդիր խորագրերով: Ես ալ նոյն միւթերուն մասին նամակով մը գրած էի իրեն, ներկայացնելով իմ «խնդիրներս»: Պատիւ ըրաւ ինձի ու հրա-տարակեց:

Հիմա ալ պատմեն իմ գիտցած սիկարէթի խնդիրները:

ՄԵԾ ՀԱՅՐԱ

«Մի՛ ծխեր, տղաս, սիկարէթը թշնամիիդ դիմաց զիջիլ կու տայ քեզի»:

Երկրորդ գաղթականութեան օրերուն է: Կորսնցուցած են տուն-տեղ, ինչք, ունեցուածք: Նախքան կրկին հողատէր դառ-նալով պարտիզամշակութեամբ զբաղիլը, ընտանիք պահելու համար, ածուխի արտադրութեամբ եւ վաճառքով զբաղած է մեծ հայրս: Գործ մը, որու արտադրութեան համար դրա-մազուլիսի կարիքը չկայ, վարպետութիւն կ'ուզէ միայն:

Թուրքիոյ անձայրածիր անտառներուն ծառերէն ճիւղեր կտրտելով, կը կուտակէ բլուրի մը պէս: Յեխով կը ծածկէ հաւա-քածոն: Փոքր խռոչ մը բլուրին վերէն, ուրիշ մը վարէն, կայծը կու տայ որպէսզի փայտերը կամաց-կամաց այրին եւ ածուխի վերածուին:

Այրելու այս փուլը կը տեւէ քանի մը օր: Գիշեր-ցերեկ, բլուրին շուրջ դառնալով պէտք է հետեւիւ որպէսզի երրորդ խռոչ մը չբացուի, ապա թէ ոչ բոլոր կոյտը մոխիրի կը վերածուի, փոշիացնելով ամիսներու աշխատանքն ու տարե-կան եկամուտը:

Յերեկով, ընտանիքի անդամները կ'այցելէն զինք, բայց գիշերը բոլորովին առանձին է ամայի անտառին մէջ:

Չար բա՞խտ, թէ՛ չար ժամ («չար սաաթ» պիտի ըսէր մեր սիրելի Ռաֆֆին), գիշերով մը ծխախոտէ կը կուրուի: Եթէ չծխէ, աչքերուն առջեւ կը սեւնայ:

Անկարելի է գիւղ վերադառնալ:

Նախախնամութեան տնօրինումով, մութին մէջ կը լսէ ծիւ ու մթակին ծայրը: Պատերազմի օրեր են: Զէնքը վերցնելով, ծառի մը ետին դիրք կը բռնէ ու կ'ըսէ. «Թշնամի ես, թէ բարե-կամ, սիկարէթ մը տուր անանկ անցիր»:

Զիաւորը կը մօտենայ: Լուսնի լոյսին տակ կը ճանչնան զիրար: Հոգի ի բռնի անձնական թշնամութիւն կայ թուրք ծիաւորին եւ մեծ հօրս միջեւ: «Թշնամութիւնդս թշնամութիւն թող մնայ, ա՛ռ այս սիկարէթները» ըսելով, երեք սիկարէթ կը փոխանցէ մեծ հօրս ու կը շարունակէ ճամբան:

ՀԱՅՐԱ

Հակառակ իր հօր խրատականին, հայրս որոշ ժամանակ մը ծխող եղած է: Ես չեմ յիշեր ծխելը: Մինչ այդ ձգած էր արդէն:

Առիթով մը խնճոյքի են մօրեղբօրս տունը: Առաւօտեան փոքր ժամերուն կը վերադառնան տուն: Սիկարէթ մը պիտի ծխէ՝ որ թունի անցնի:

Ա՛յ քեզ բան... սիկարէթ կայ, հրահան չկայ: Մոռցած է խնճոյքի վայրը: Կեանքի մէջ ինչ որ պիտի պատահի՝ պիտի պատահի, սատանայի՞ գործ (թէ՛ հրեշտակի), տունն ալ լուցկի՛ չկայ:

Անհրաժեշտ է, որ ծխէ՛ որ կարենայ քնանալ:

Ինքնաշարժ չունի (երբեք ալ չունեցաւ): Մեր տան շուրջը ամայութիւն է: Մօրս կ'առաջարկէ որ վրան հազմի «սերվիտով» Պուրճի հրապարակ երթան, ուր կրպակները բաց են 24 ժամ: Բայց թէ ինչո՞ւ է մօրս ընկերակցութիւնը, համելուկ մնացած է ինձի համար:

Մայր ճամբայ կ'ելլեն: Շոգիացած են փոխադրամիջոցները: Կարելիութիւն չկայ Պուրճի հրապարակ հասնելու: Երկար սպասելէ ետք կը սկսի անձրեւել: Կը վերադառնան տուն:

Քանի մը անգամ կ'ուզէ դրացիի մը դուռը գառնել լուցկի մը կամ հրահան մը ուզելու համար: Կը վարանի: Ամօ թ է լուցկիի մը համար այդ ժամուն դրացիները արթնցնել: Անանկակալի գալով՝ սարսափահար կրնան ըլլալ:

«Այս մէկ հատիկ սիկարէթը վրա՞ս մը պիտի իշխէ» ըսելով մէկ անգամ ընդմիշտ ձգած էր ծխելու սովորութիւնը:

ՔԵՈԱՅՐԱ

Իմ պատմական եւ անձնան քեռայրս:

Հայ լեզուն հետաքրքրական «գիւտ» մը ունի: Մարդն ու դրամը ճիշդ հակառակ ծելով կը գրուին:

Անահիտ քրոջս ամուսինը՝ Յովսէփ (ժողէֆ) Փանոսեան՝ դրամին ճիշդ հակառակը եղող ազնուական ՍԱՐԳՆ էր: Իսկական մարդ, բառին բուն իսկական առումով:

Քառասունհինգ տարի աշխատակցած է ASSOCIATED PRESS (AP) լրատու գործակալութեան: Միակն էր որուն արտօնուած էր նրկելզու գրել. թէ՛ անգլերէն եւ թէ՛ արաբերէն: Մահուընէ ետք միայն իմացանք որ գրասենեակէն ներս Walk- ing Dictionary (գալող բառարան) կոչած էին զինք:

Պատահած էր նաեւ, իմ ներկայութեան, երբ Մահմուտ Սիալա անուն արաբ խմբագիր մը ըսա՛ւ իրեն. «Լէ՛ք (ծօ) ժողէֆ, հարիւրաւոր միլիոն արաբներուն մէջ 7 հոգի չի՛ գիտեր այս բառին իմաստը, դուն 7 հոմանիշ կու տաս(կոր) այդ նոյն բառին»:

Ծխող էր եւ ան ալ ի՛նչ ծխող:

Բայց բարի սովորութիւն մը ունէր, Մեծ պահքի 40 օրերուն

Հարունակութիւնը տեսնել էջ 4

«ՄԱՐԱ» - ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՄԷՆ

ՄՈՍԿՈՒԱՆ ԿՈՐՄՆՑՈՒՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ, ՍԱԿԱՅՆ ՉՇԱՀԵՑԱԻ ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԸ

Վերջին օրերուն ականատես կ'ըլլանք ռուս-ատրպէյճա-նական յարաբերութիւններու աւելի ու աւելի սրացման: Ռուսաստանի իրաւապահ մարմիններուն կողմէ յանցագործ խմբակի մը դէմ կատարուած գործողութեան մը ընթացքին երկու ատրպէյճանցի եղբայրներու մահը հանդիսացաւ այն կայծը, որ Պաքուին տուաւ պատրուակ անցնելու Ռուսաստանի դէմ նոր քայլերու:

Ներխուժելով Պաքուի մէջ գործող ռուսաստանեան «Ափուք-նիք» լրատուական կայանը, ազերի ոստիկանները ցուցադրական ու նուաստացուցիչ ձեւով ձերբակալեցին խումբ մը լրագրողներ եւ այլ ռուս քաղաքացիներ՝ զանոնք ամբաստանելով զեղծարարութեան կամ թմրամիջոցներու տարածման մէջ Պաքուն չեղարկեց շարք մը մշակութային միջոցառումներ, հրաժարեցաւ երկկողմանի բանակցութիւններէ ու ետ կանչեց իր դիւանագէտները:

Այս զարգացումները երկրորդ արարն էին անցեալ տարուան Դեկտեմբերին ատրպէյճանական օդանաւի արկածին յաջորդած իրադարձութիւններուն, որոնց հետեւած էր Պաքուի մէջ «Ռուսաստանի Տան» փակումը: Կասկածէ վեր է, որ Ալիեւ նման առիթներ պատրուակ կը ծառայեցնէ Ռուսատան հետ հեռանալու եւ Արեւմուտքին մօտենալու նպատակով:

Մոսկուայի որոշ քաղաքական շրջանակներ արդէն իսկ կը խօսին այն բանի մասին, որ Պաքուն Ռուսաստանէն իր ստանալիքը ստացած է ու այլեւս պէտք չունի անոր աջակցութեան:

Ալիեւ ինքզինք լստի կը պահէ քանի որ ունի աւելի ուժեղ դաշնակից՝ յանձին Թուրքիոյ, որուն նպատակը միշտ եղած է Ռուսաստանը դուրս մղել հարաւային Կովկասէն: Այս նպատակը այժմ իրականութիւն դառնալու ճամբուն վրայ է:

Մոսկուան այս վիճակին մատուցեցաւ իր վարած անհեռատես քաղաքականութեան պատճառով: Նախ առանց պայմաններու զինեց Ատրպէյճանը՝ շատ լաւ գիտնալով, որ այդ զէնքերը պիտի օգտագործուին իր ենթադրեալ դաշնակից Չայաստանի դէմ: Քրեմլին միջոցը ունէր կանխելու 44-օրեայ պատերազմը, սակայն չըրաւ: Կրնար կասեցնել Արցախի ամբողջական հայաթափումը սակայն ո'չ միայն չկանխեց, այլ

ընդհակառակը՝ նպաստեց անոր իրագործման: Նոյնպէս, կրնար կասեցնել Ատրպէյճանի յարձակումները ու Չայաստանի ինքնիշխան տարածքներու գրաւումը, սակայն այդ բոլորը չտեսնելու եկաւ:

Ատրպէյճանի հետ տեղի ունեցող վերջին զարգացումներու լոյսին տակ, Ռուսաստանի ղեկավարութիւնը արդեօ՞ք պիտի վերատեսուի բան ընթարկէ կովկասեան տարածաշրջանէն ներս վերջին տարիներուն իր վարած արտաքին քաղաքականութիւնը: Նոյնիսկ եթէ Մոսկուան այդ քայլին դիմէ, արդէն իսկ բաւական ուշացած պիտի ըլլայ այդ: Չայաստան պատրաստ չէ վերադառնալու նախկին օրերուն, երբ ամբողջութեամբ կախեալ էր մէկ երկիրէ թէ՛ զինուելու եւ թէ՛ արտաքին քաղաքականութիւն վարելու առումով: Ներկայիս Երեւան կը վարէ բազմաբեւեռ արտաքին քաղաքականութիւն, իսկ իր բանակի վերակառուցման համար կ'ապաւինի տարբեր երկիրներու հետ բարեկամութեան ու համագործակցութեան:

Կասկածէ վեր է, որ Ռուսաստան-Ատրպէյճան յարաբերութիւնները չեն կրնար վերադառնալ իրենց նախկին օրերուն:

ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՏԱՆԵԱՆ (ԱՄՆ)

Նոյնը կարելի է ըսել Չայաստանի պարագային, որ սակայն պատրաստ է Ռուսաստանի հետ իր կապերը շարունակելու փոխադարձ յարգանքի ու իր ազգային շահերու պաշտպանութեան սկզբունքներու հիման վրայ:

Յստակ է, որ Ռուսաստան կորսնցուց իր իսկական դաշնակից Չայաստանը ու անոր ժողովուրդը, առանց շահելու Ատրպէյճանը, որ ամէն քայլի կը դիմէ Մոսկուայի հետ իր յարաբերութիւնները փճացնելու ու Թուրքիոյ, Իսրայէլին ու Արեւմուտքին մերձենալու նպատակով:

Այս օրերուն, երբ ռուսաստանցի խօսնակներու բերմէն տակաւին կը լսուին «եղբայրական Չայաստան» բառերը, անոնք կը հնչեն շատ դատարկ ու իմաստազուրկ: Ոչ մէկ երկիր իր դաշնակիցին հետ նման ձեւով պիտի վարուեր ու զայն հասցնէր ռազմի դաշտին վրայ պարտութեան: Բարեբախտաբար, հայ ժողովուրդը իր մէջ ուժ գտաւ իր ուրոյն ճանապարհը հարթելու եւ դառնալու կարելու դերակատար միջազգային հարթակներու վրայ:

ԽԱՉԲԱՌ 44

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

ՉՈՐԻՋՈՆԱԿԱՆ

- 1) Պատարագի օրհնուած կտաւ
- 2) Համեմուած կերակուր
- 3) Ստացական ածական – Անտեր (հակ.) – Դեհ
- 4) Լուսաւորութեան միջոց – Կիսուած՝ ընտրական ծայն – Հազարունէկ եկեղեցիներու քաղաքը
- 5) Արական անուն – Իսլամական հանրապետութիւն
- 6) Գունաւորող միւթ – Ցուցական դերանուն (հակ.)
- 7) Մայրենի սնունդ – Միջուկը պարպուած՝ վեճ – Նուրբ ցելս
- 8) Եական բայ - Ակռայ – Ցուցական ածական
- 9) Ստեղծուած, շնչաւոր
- 10) Ահաբեկ, սաստիկ վախցած

ՈՒՂՂԱՅԱՅԵԱՑ

- 1) Ընդմիջումով ըսուած
- 2) Գիրք
- 3) Ժխտական մասնիկ – Մոզի – Հանքային համեմ
- 4) Աղեկատ, մանելիք – 7060 – Չայաստանի մէջ գործածական՝ ա՛յ տղայ
- 5) Բաժակի վերջին ումպ – Չամիչոտ կարկանդակ
- 6) Արամազդի դուստրերէն – Անվերջ՝ վանք Արցախի Մարտունիի շրջանին մէջ
- 7) Անվերջ կլայել – Փոքրացնող մասնիկ – Ոտքի մաս
- 8) Լիբանանահայ դաշնակահար – Արական անուն – Այբութեմէն
- 9) Ժազլին Քենետի՝ ամուսնոյն մահէն ետք
- 10) Բնակչութեան թուաքանակով Չայաստանի երկրորդ քաղաքին նախկին անունը

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻԻ 43-ԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

ՊԱՀՈՒԱԾ ԲԱՌ 45

Պ	Կ	Ի	Մ	Չ	Ա	Ռ	Ո	Ի	Տ	Ե	Ս	Տ	Կ	Ա	Ր	Ո	Կ	Ր	Ո
Ջ	Ա	Ի	Ա	Մ	Պ	Ր	Ո	Պ	Պ	Ս	Ի	Ր	Ա	Պ	Ս	Ա	Կ	Ե	Լ
Ո	Ր	Հ	Հ	Ն	Ա	Ջ	Ն	Ջ	Ռ	Ի	Շ	Տ	Ր	Տ	Ո	Ի	Ն	Ջ	Ց
Կ	Ա	Չ	Ե	Ր	Ռ	Ո	Ի	Ն	Գ	Ա	Չ	Ք	Ա	Ռ	Ի	Տ	Ռ	Ն	
Ա	Ն	Ա	Ր	Ս	Ա	Ն	Ա	Մ	Յ	Ա	Պ	Յ	Ն	Շ	Տ	Ն	Ե	Ա	Ա
Տ	Ջ	Կ	Ա	Չ	Տ	Խ	Ջ	Ե	Ր	Ա	Ն	Ո	Ց	Ա	Ն	Ա	Ղ	Չ	Չ
Կ	Ո	Ե	Պ	Պ	Ն	Ն	Շ	Ա	Պ	Ա	Ն	Ա	Ք	Ա	Տ	Ա	Մ	Ա	
Ի	Ջ	Ր	Ս	Ի	Ա	Չ	Չ	Ա	Ն	Ա	Շ	Կ	Ի	Ր	Ն	Ս	Յ	Ե	Փ
Ճ	Տ	Տ	Ա	Ր	Ս	Ա	Ի	Կ	Ն	Խ	Յ	Ս	Ո	Ա	Կ	Ո	Ի	Ր	Ա
Ո	Ի	Ե	Ա	Կ	Ր	Տ	Տ	Ն	Ա	Չ	Ա	Մ	Ր	Չ	Ր	Ո	Ա	Գ	Չ
Ռ	Ն	Կ	Ս	Ջ	Ա	Ո	Ա	Ր	Ա	Հ	Ե	Տ	Ա	Մ	Ի	Ք	Ն	Ա	Ջ
Ր	Ե	Տ	Ր	Ա	Ի	Կ	Հ	Կ	Ա	Պ	Ա	Տ	Ա	Ն	Ռ	Ա	Մ	Ի	Կ
Լ	Կ	Ե	Ո	Ն	Կ	Ի	Ա	Փ	Պ	Ս	Ա	Կ	Կ	Ն	Ա	Գ	Ա	Ն	Ա
Ո	Ա	Ս	Կ	Ա	Կ	Ա	Ա	Ն	Ա	Չ	Պ	Ն	Չ	Ա	Տ	Կ	Հ	Չ	Ր
Ս	Տ	Ա	Ս	Ս	Ն	Չ	Ի	Փ	Տ	Ն	Դ	Ա	Մ	Ր	Ե	Ջ	Ա	Ք	Ի
Տ	Ս	Կ	Ո	Է	Ր	Տ	Ս	Ո	Ե	Ի	Տ	Ա	Ր	Տ	Ա	Մ	Կ	Ն	Կ
Ա	Ի	Չ	Ա	Ր	Ա	Մ	Ի	Տ	Ր	Չ	Ր	Ո	Ի	Ա	Ք	Չ	Ա	Ա	Ա
Յ	Պ	Ն	Տ	Ն	Ա	Շ	Է	Ն	Ա	Ո	Ս	Ի	Ն	Ո	Կ	Ն	Ն	Ղ	Բ
Ն	Ա	Կ	Ա	Ս	Չ	Ա	Ռ	Ա	Չ	Մ	Ո	Ի	Ն	Ա	Կ	Ի	Ի	Ղ	Մ
Լ	Ջ	Ե	Ր	Մ	Ա	Գ	Ի	Ն	Մ	Ի	Ո	Շ	Ա	Ր	Ա	Տ	Ր	Լ	Ռ

ԱՄՊՐՈՊ	ՈՉԻՆՉ	ՉԱԿԵՐՏ	ՊԱՏԵՐԱՉՍ
ԱՄՐՈՑ	ՈՍԻՆ	ՉԱՐԱՄԻՏ	ՊԱՐԻՍՊ
ԱՆԱԳԱՆ	ՈՍԿՈՐ	ՉԱՐԱՉԱՐ	ՊԻՍՏԱԿ
ԱՆԷԱՆԱԼ	ՈՍՏԱՅՆ	ՉԱՐՔԱՇ	ՊԻՍԱԿԵՆԻ
ԱՆԿՈՉ	ՈՍՏԱՅՆԱՆԿ	ՉԱՓԱՅԱՍ	ՊԻՐԿ
ԱՆՍԱՅԿԱՆ	ՈՍՏԱՆ	ՉՆԱՇԽԱՐՅԻԿ	ՊՆՉԱՏ
ԱՆՑԱԻՐ	ՈՍՏՐԷ	ՉՆՉԻՆ	ՊՍԱԿ
ԱՇԽԱՐՅԻԿ	ՈՐԱԿ	ՉՔԱԻՐ	ՊՍԱԿԵԼ
ԱՉՔԱՌՈՒ	ՈՐԱԿԱԿԱՆ	ՉՔՆԱՂ	
ԱՍՊԱՐ	ՈՐԿՈՐ		
ԱՍՊԱՐԱԿԻՐ	ՈՒՆԿՆԴԻՐ	ՊԱՅԵՍՏ	ՋԱՆԱՍԵՐ
ԱՐԱՅԵՏ	ՈՒՏԵՍՏ	ՊԱՅՄԱՆ	ՋԱՆՔ
		ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ	ՃԵՐԱՆՈՑ
			ՃԵՐՄ

ԽԱՂԻՆ ՕՐԵՆՔԸ.

- Բառերը կրնան կարդացուիլ տարբեր ուղղութեամբ՝ հորիզոնական, ուղղահայեաց եւ շեղակի:
- Միեւնոյն տառը կրնայ գործածուիլ մէկէ աւելի բառերու մէջ:
- Դիւրութեան համար սկսիլ երկար բառերը գտնելով:

Պահուած բառը (5 տառով)՝ ՏԱՆԻՔԻ ԽՈՂՈՎԱԿ

ՊԱՀՈՒԱԾ ԲԱՌ ԹԻԻ 44-ԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ՝ ԾԻՐԱՆԻ

Պահուած բառին եւ խաչբառին պատասխանները տեսնել խաղերու յաջորդ թիւով

«GLOBAL ICON AWARD (MUSIC)-2025»-Ը ՀՆՈՐՀՈՒՄԾ Է ՔԱՆՈՆԱՀԱՐՈՒՀԻ ՄԱՐԻԱՆՆԱ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻՆ

«Global Icon Award (Music)-2025»-ը շնորհուած է «Տաղարան» հնագոյն երաժշտութեան անսամպլի քանոնահարուիի Մարիաննա Գեորգեանին (Յայաստան): «Global Icon Awards»-ի նախագահ Փրիթ Փաթմանապիան Նամպիար նշած է. «Մեզի համար մեծ պատիւ է «Global Symbol»- «Յամաշ-խարհային խորհրդանիշ 2025» մրցանակը շնորհել քանոնահարուիի Մարիաննա Գեորգեանին: Ասիկա Writers Capital Foundation-ի կողմէ տրուող մշակոյթի եւ երաժշտութեան ոլորտին մէջ ամենաբարձր պարգեւն է:

Ձեր նշանակալի ներդրումը՝ որպէս միջազգային ճանաչում ունեցող քանոնահարուիի, աշխարհին ճանաչելի դարձուցած է հայկական հարուստ երաժշտական ժառանգութիւնը:

Ձեր խոր յարգանքը աւանդական արուեստի նկատմամբ եւ զայն զարգացնելու ոգին, կը գերազանցէ արուեստի սահմանները՝ ձեր բարձր մակարդակի արուեստի տեխնիկական վարպետութեան եւ խոր յուզականութեան միջոցով:

Ձեր ներկայացուցած արուեստին միջոցով դուք դարձած էք Յայաստանի մշակութային դէսպան ոգեշնչելով սերունդները եւ քանոնի արուեստը տարածելով ամբողջ աշխարհի մէջ: Այս մրցանակը համեստ յարգանքի տուրք է ձեր աշխատանքին եւ այն յաւերժական գեղեցկութեան, որ դուք կ'առաջարկէք աշխարհին երաժշտութեան միջոցով»:

Մրցանակաբաշխութեան արարողութիւնը միաւորած էր աշխարհի տարբեր ծայրերէն ժամանած ականաւոր բժիշկներ, արուեստագետներ, գործարարներ եւ այլ մասնագետներ: Իւրաքանչիւր ոլորտի մէջ մրցանակներու արժանացան լաւագոյն ներկայացուցիչները:

Մարիաննա Գեորգեանը երաժշտական աշխարհէն միակ հայ ներկայացուցիչն էր, որ արժանացաւ այդ մրցանակին:

Այս մրցանակաբաշխութիւնը կը կազմակերպուի ԵՌՆԵՍԸՕ-ի, ԵՌԻՆԻՍԵՖ-ի եւ ՄԱԿ-ի կողմէ, որուն գլխաւոր քարտուղարը Իրէն Տուրա-Քալատիան է, իսկ նախագահն ու գործադիր տնօրէնը՝ Փրիթ Փաթմանապիան Նամպիարը:

Յիշեցնենք, որ Մարիաննա Գեորգեանը 2020թ համաշխարհային World folk vision մրցոյթի գլխաւոր մրցանակակիրն է, որ 115 երկրի 3950 մասնակիցի գերազանցած է ազգային նուագարան քանոնը ներկայացնելով հայ աւանդական մաքրամաքուր կատարումներով:

ԴԵՌ ԿԸ ՇՆՉԷ ՀԱՆԷՊԸ (6)

Շարունակուած էջ 1-էն

Այսօր, Յալէպի Սուլէյմանիէի պողոտային վրայ կը գործէ իր անունը կրող երաժշտական գործիքներու սրահը: Այնտեղ կը գտնուին դաշնամուրներ, ջութակներ, կիթառներ, սրինգ, դիոլ, տուտուկ, ուտ եւ բազմաթիւ այլ երաժշտական գործիքներ: Մինաս նաեւ երաժշտութիւն կը դասաւանդէ անհատ աշակերտներու, փոխանցելով իր փորձը՝ նոր սերունդին:

Թէեւ կարճ, սակայն հաճելի ու անմիջական հանդիպում մը ունեցայ Մինասին հետ: Առիթ եղաւ շնորհաւորելու զինք «ԱՅԳ» առջանց ռատիոկայանի հիմնադիր-ղեկավար եւ «Մայրենիի դէսպան» մետալակիր Շաքէ Մանկասարեանի խմբագրած էջի անդրադարձին համար, ուր նկարներով ու յուշերով ներկայացուած էր Մինասի երգարուեստը՝ յատկապէս 1970-ական թուականներուն: Այդ էջին մէջ կային պատկերներ՝ «Կոնտոլ» ճաշարանէն, ուր կ'երեսան հանրայայտ Ատիս Յարմանտեանը, անոր եղբայրը՝ Փիւրը, նուգողներէն՝ Գօգօն (այժմ Ֆրանսա), օրկանիսթ Յարութ Ջամպազեանը, ջութակահար եւ սաքսոֆոնահար լիբանանահայ երաժիշտ՝ Վաչէ Երամեան եւ այլք: Այնուհետեւ, Երեսանի Յայ Աւետարանական եկեղեցւոյ հովիւ վերապատուելի դոկտ. Լեւոն Պարտազեանի հրաւերով երգիչ Մինաս Փալանճեանի ելոյթը Երեսանի մէջ՝ 2022-ին, եւ այլն:

Մինաս խոր գնահատանքով արտայայտուեցաւ տիկին Շաքէ Մանկասարեան-Կրոկընի անսակարկ նուիրումին մասին՝ Սփիւռքի բոլոր անկիւններուն մէջ հայ մշակոյթին, մամուլին եւ լեզուին մատուցած անմնացորդ ծառայութեան համար:

Յանդիպման ընթացքին սուրճի հիւրասիրութեան պահուն, Մինաս անակնկալ մը մատուցեց հաճելի ծայրով աշուղական երգ մը երգելով: Եակատազի հեգնանքով՝ «պաթըրիճիս պատճառով կարելի չեղաւ արժանագրել այդ տեսագրութիւնը: Բայց պահը կենդանի մնաց յիշողութեանս մէջ:

Մեր գրոյցը, երբեմն ընդհատուելով այցելուներու մուտքով, դարձաւ յիշատակի եւ խոյունի արժանի խօսակցութիւն՝ Յալէպի եւ Լիբանանի հայ մշակութային կեանքի մասին, անցեալի ու յատկապէս ներկայ սերունդի արուեստագետներու վերաբերեալ: Այս մասին առանձին պիտի անդրադառնանք յառաջիկայ թիւերուն մէջ:

Մինասէն բաժնուեցայ վերստին հանդիպելու յոյսով, սրտիս մէջ ծաղկած յուշերու թրթիռով: Մտքիս մէջ պտղեցեան սիրուած երգիչին 80-ական երանելի օրերու սեփ-սեւ մօրուքն ու զանգուր մազերը: «Փիսթ»երուն վրայ իր եւ նուագախումբին ծայրի ելեւեջներէն հարեցած հալէպահայ երաժշտասէր հասարակութեան խորիստ պարային շարժումները, որոնք այժմ Մինասի մազերուն գոյնին պէս անվերադարձ փոխուած են: Սակայն ծայրը պահած է իր կախարհիչ ջերմութիւնը:

Ուրախ էի սակայն, որ այսօր Մինաս Փալանճեանն ու իր նման բազմաթիւ հայորդիներ գաղթելու հնարաւորութիւն ունենալով հանդերձ չլքեցին Յալէպը, մնացին կառչած իրենց ծննդավայրին ու այժմ կը շարունակեն արարել ու շնչել կապանքներ գուրկ երազային ոտանմին մէջ: Հոն մնացի՛ն, ապրեցան, ստեղծագործեցին:

Եւ երգեցի՛ն: Միշտ երգեցի՛ն:

ՍԻԿԱՐԵԹԻ ԽՆԴԻՐ

Շարունակուած էջ 2-էն

կը դարդեցներ ծխելը: Սուրբ Զատիկէն ետք, ինքնաբոլորացումով մը «հիմա որ կարանքի ըրի որ երբ որ ուզեմ կրնամ ծգել» ըսելով կը վերադառնար ծխելու սովորութեան:

Մահուընէ միայն քանի մը շաբաթ առաջ բոլորովին դարդեցուց ծխելը: Ինչո՞ւն... ըսէմ:

Մինչեւ վերջին շունչը շարունակեց գրել: Աշխատանքի պահուն, ձեռքը կ'երկարէ, սիկարէ մը կը վերցնէ տուփիկէն որ վառէ: Կը նկատէ որ վառած սիկարէ մը արդէն կայ շրթներուն վրայ: Երկրորդ մըն ալ կայ ձախ կողմի մոխրամանին եւ ուրիշ մը՝ աջ կողմի մոխրամանին մէջ: Վերցուցածը չորրորդ սիկարէն էր:

Այդ, լման դարդեցուց ծխելը, բայց աւա՞ղ քաղցկեղը քայքայած էր թոքերը:

Ինձմէ սկսեալ, ծխողներէն ով ականջ ունի թող լսէ՛, բայց առանց վարանելու եւ ամենայն պարտաճանաչութեամբ ալ թող շարունակէ՛ ծխել:

ARARAD DAILY NEWSPAPER

Tel.-Fax: 01-565599 | P.O.Box: 175275 Mar Mikhael
Beirut | Lebanon | www.araraddaily.com
email: araradart@gmail.com

ارارات جريدة سياسية يومية أرمينية
تصدر عن شركة ماسيس للمباعة والنشر (ش.م.م.)

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԱՅՍՕՐ

12 Յուլիս 2025: Տարուան 193-րդ օրն է:
2025-ի աւարտին կը մնայ 172 օր:

Ղեկներ-տօներ

Աւտարալիա – Ապրիլիճիներու օր, նշանաւոր տօն մըն է, որ կը նշուի ի նշան յարգանքի ու վերաբերման երկրի բնիկ ժողովուրդներուն, անոնց մշակոյթին:

1776 – Ճէյմզ Քուք կը սկսի իր երրորդ եւ վերջին ծովային արշաւը: Այս ճամբորդութեան ընթացքին ան կը փորձէ գտնել Ատլանտեանէն դէպի Խաղաղական ովկիանոս հիւսիսային անցումը:

1962 – The Rolling Stones ռօք խումբը կը նուագէ իր առաջին համերգը Լոնտոնի Marquee Club-ի մէջ:

1979 – Խաղաղական ովկիանոսի մէջ գտնուող **Քիրի-պաթի** փոքրաթիւ կղզիներէ բաղկացեալ պետութիւնը առանց բախումներու իր անկախութիւնը նուաճեց Մեծ Բրիտանիայէն:

1988 – Լեռնային Ղարաբաղի մարզային խորհուրդը յայտարարեց դուրս գալու իր որոշումը՝ **Ատրպէյճանի խՍՀ կազմէն**: Այս որոշումը դարձաւ շրջադարձային՝ դարաբաղեան հակամարտութեան պատմութեան մէջ:

1998 – Ֆրանսայի ֆութպոլի հաւաքականը կը դառնայ **աշխարհի ախոյեան**, 3-0 յաղթելէ ետք Պրագիլին:

2006 – Ափրիկեան փոքրիկ կղզի-պետութիւնը **Սան Տոմէ եւ Փրինսիփի** կ'անկախանայ բաժնուելով **Փոքրուկայէն**:

2020 – Յայ-Ատրպէյճանական զինուորական ընդհա-րումներ կը սկսին **Տաւուշի** շրջանին մէջ: Այս ընդհա-րումները նախորդեցին 2020-ի պատերազմին:

Ծնունդներ

1851 – Խուան Կուալպերթ Կոնզալես (1851–?), Փարակուէյի նախագահ եղած է 1890-1894 թուական-ներուն:

1864 – Յարութիւն Ալփիար (1864–1919), լրագրող եւ երգիծագիր: Յրատարակած է «Փարոս» թերթը Գաիթիէի մէջ:

1866 – Աւետիս Նազարեկեան (1866–1939), ՍՂՀԿ հիմնադիրներէն, հասարակական-քաղաքական գործիչ, հրապարակախօս, գրող: Սորպոնի մէջ ստացած կրթութեամբ՝ գաղափարներ ներմուծած է Կովկաս: Գլխաւորած է Հնչակեան ծախ թելը՝ 1896-ի պառակտումէն ետք:

1879 – Երուանդ Տէր Մինասեան (1879–1974), լեզուաբան, պատմաբան եւ բառարանագիր: Բանասիրական գիտութիւններու դոկտոր եւ վաստակաւոր գիտաշխատող:

1996 – Մուսա Տեմպէլ, ֆրանսացի ֆութպոլիստ՝ յարձակող, խաղացած է «Սելթիկ» եւ «Լիոն» ակումբներէն:

Մահեր

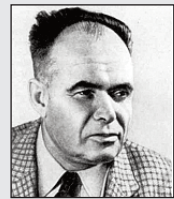
1938 – Ֆրետերիք Մաքլեր, ֆրանսացի նշանաւոր արեւելագետ, լեզուաբան եւ հայագէտ՝ ծառայած է հայագիտութեան զարգացման: Եղած է Կ. Պոլսոյ Ս. Խաչ վարժարանի տնօրէն:

1955 – Նորայր Ղաբաղեան, գրականագէտ, գրողա-րանագէտ եւ մանկավարժ:

1969 – Նաիրի Զարեան, հայ գրող, բանաստեղծ, թատերագիր ու հասարակական գործիչ:

1974 – Երուանդ Տէր Մինասեան, բանասէր, լեզուաբան եւ գիտութեան վաստակաւոր գործիչ:

2007 – Սարգիս Մուրատեան, ժամանակակից հայ նկարիչներէն յայտնի քաղաքական եւ պատմական թեմաներու կտաւներով:

ՄԱՀԱԶԴ

Տիկին Լեա Վառվառեան եւ դուստրերը Տէր եւ տիկին Լեւոն եւ Մարգրիտ Փաշապեզեան եւ զաւակունք

Տիար Վաչէ Վառվառեան
Տիկին Դուրի Գաբրիէլեան եւ զաւակունք
Տիար Գեորգ Վառվառեան
Տէր եւ տիկին Միւր եւ Մակի Վառվառեան եւ զաւակունք

եւ համայն Վառվառեան, Գաբաբլեան, Ուստայեան, Փաշապեզեան, Չոլապարիգորեան, Գնտոյեան ընտանիք-ներ կը գուժեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, հօրեղբօր, մօրեղբօր եւ հարազատին:

ՎԱՐԱՆ ՎԱՌՎԱՌԵԱՆԻ

(Ծնեալ՝ Պէյրուք, 1957)

անակնկալ մահը, որ պատահեցաւ Երեքշաբթի, 27 Մայիս 2025-ին, իր բնակարանին մէջ Ֆրանսա:

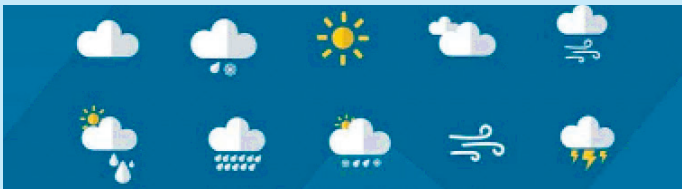
Յուրաքանչեւ արարողութեան եւ քաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի Շաբաթ, 12 Յուլիս 2025-ի առաւօտեան ժամը 9:30-ին, Լիոն քաղաքի Յայ առաքելական Սր. Յակոբ (Sanit Jacques) եկեղեցւոյ մէջ, 42 Rue D'armenie 69003 Lyon, ապա հանգուցեալին մարմինը պիտի ամփոփուի շրջանի գերեզմանատան մէջ:

Ներկայս ընդունիլ իբրեւ մահազգ:

Թաղման արարողութենէն ետք ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին Սր. Յակոբ եկեղեցւոյ սրահին մէջ:

ԾԱՆՕԹ. Կիրակի, 13 Յուլիս 2025-ի առաւօտեան ժամը 10:30-ին, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Որմէլյի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ, որմէ ետք ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին հանգուցեալի քրոջ՝ Դուրի Գաբրիէլեանին բնակարանը, Խալիլ Պատարի:

ԵՂԱՆԱԿԸ ԱՅՍՕՐ

Պէյրուք (արեւոտ)
Ցերեկը 29/25՝ գիշերը՝ 70% տամուկ

Երեսան (արեւոտ)
Ցերեկը 34/21՝ գիշերը՝ 27% տամուկ

Յալէպ (արեւոտ)
Ցերեկը 39/23՝ գիշերը՝ 22% տամուկ

Ղամասկոս (արեւոտ)
Ցերեկը 38/21՝ գիշերը՝ 16% տամուկ

Տուպայ (մասամբ ամպամած)
Ցերեկը 39/33՝ գիշերը՝ 49% տամուկ

Լոս Անճելըս (արեւոտ)
Ցերեկը 27/17՝ գիշերը՝ 59% տամուկ

Սիւոնի – վաղը (ամպոտ)
Ցերեկը 17/11՝ գիշերը՝ 50% տամուկ

Մոնթեվիտո – վաղը (արեւոտ)
Ցերեկը 13/9՝ գիշերը՝ 87% տամուկ

ՈՒՍՈՒՑԻՉԻ ԿԱՐԻՔ

Յայ աւետարանական գոլէճը (Քաղաքի հայ սքուլ) կարիքը ունի Ուսողութեան (Mathematics) ուսուցիչներու: Յամապատասխան վկայականն ու փորձառութիւնը պայման են:

Պետաքրքրուողներ կրնան իրեն CV-ն դրկել job-satschool@outlook.com հասցէին